

Falken indvikledes i, naar den slog ned. — Det var om Efteraaret, Fangsten især foregik.

Man kan ikke sige hvilke Falke, der fangedes herude. Den store Jagtfalk (*Falco gyrfalco*) kan det ikke have været. De mindre Falke kaldtes gerne Sletfalke (af *schlechte* = simple), men adskilles dog fra Lærkefalkene. Antagelig har det været Vandrefalken (*F. peregrinus*), man har efterstræbt. Det var den, der fangedes flest af i Falkelejerne rundt omkring.

Efter Indfangningen kom saa den vanskelige Tæmning og Dressur; thi først den afrettede Falk kunde tjene de høje Herrer og Damer til Fornøjelse paa Falkejagten.

H. K. Kristensen.

Skafttapøksen som Kile.

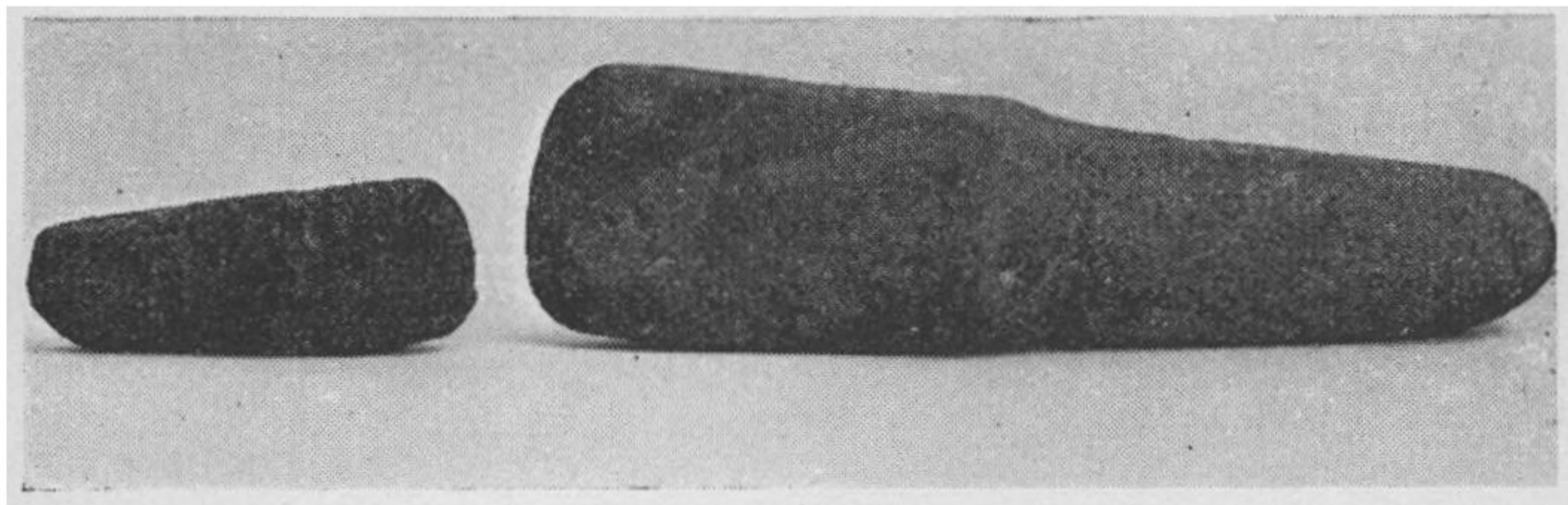
Ikke just almindeligt, men heller ikke sjældent forekommer den saakaldte Skafttapøkse her i Vestjylland; uden for Jylland og Slesvig—Holsten findes den næsten aldrig. — Den tilhører Enkeltgravskulturen.

I Nakkeenden er den tilhugget paa en saadan Maade, at Partiet minder om en Tap, der kan sættes i et Skaft. Selve Nakken har næsten altid Mærker efter Slag, saa Dele er bortsprængt. Øksen bestaar i Almindelighed ikke af den skarpe Flint, men af den blødere og sejgere Grønsten.

Der er rejst Tvivl om, at Redskabet virkelig er en Økse*). Man har formodet, at det har været brugt

*) J. Brøndsted: Danmarks Oldtid I, 266, 359.

som Kile til Kløvning af Træ. Et Mosefund sidste Sommer viser, at Skafttapøksen virkelig har været benyttet som Kile.

To Skafttapøkser, den mindste er brugt som Kile.

I min Samling har jeg to Skafttapøkser. Den store er fundet paa Torlundgaards Mark i Ølgod Sogn og er et anseeligt Redskab, 30 cm langt. Den lille Økse, kun 13 cm lang, er ogsaa en Skafttapøkse, selv om Formen er mindre udpræget. Den fandtes i Sommeren 1941 ved Tørvegravning i en Mose, beliggende ved Skellet mellem Urup og Hejbøl og tilhørende Gdr. Karl Pedersen, Urup. Tørvejorden var købt af Entreprenør Nørgaard, Eg; hans Arbejdshold stødte da paa et Stykke Træ, hvoraf en af Arbejderne, Husmand Peder Kristensen, fremdrog Øksen.

Den sad saa dybt indkilet i Træstykket, at den næsten var skjult deri, og saadan, at den ikke kunde have haft noget Økseskaft, da den dreves i Træet. Den maa derfor have været brugt som Kile; men den har ikke formaaet at kløve Træet.

Kan der end ikke være Tvivl om, at Skafttapøksen er brugt som Kile i dette Tilfælde, maa den dog vist ofte være brugt som Økse. Æggen er nemlig meget tit optrukken i Retning af Skaftet ligesom ved Enkelgravsfolkets tyknakkede Økser. Der er da heller ikke noget i Vejen for, at et Redskab kan anvendes til mere

end een Ting. — Undertiden findes almindelige tyk-
nakkede Økser paa Marker og Heder, haardt med-
tagne af Nakkeslag, maaske har disse gamle Økser
været brugt som Kiler.

H. Øllgaard.

En genstridig Rytterbonde i Gunderup.

Den 1. Maj 1690 blev Regimentsskriveren ved 1.
jydske Rytterregiment Anthonius Barckman suspen-
deret, mistænkt for Bedrageri. Den nye Skriver blev
Anders Hansen Rask. Han gik i Lag med den van-
skelige Opgave at lede og administrere det vidtstrakte
Ryttergods, hvoraf der dengang var meget i Ribe Amt.
Tiderne var daarlige, Godset fattigt og Kravene store.
Under Arbejdet med at drive Godset frem var det
ingenlunde altid, han havde Bønderne paa sin Side.
De havde erfaret, at Henvendelser fra Herskabet ofte
betød mere Ydelse og flere Fortrædeligheder. Mod-
vilje og passiv Modstand kunde imidlertid hidse den
daglige Leder op til Overgreb. Saa vidt jeg kan skønne
er det dette, der ligger bag ved Regimentsskriverens
Forhold til en Rytterbonde i Gunderup i Aarre Sogn.

Hvert Aar afholdt Regimentets øverste høje Ledelse
en Session, hvor Skriverens Regnskab og Godsets og
Bøndernes Forhold behandledes.

Til Sessionen 1693 indberettede Rask, at paa en
Fjerdedelsgaard i Gunderup har »praktiseret sig ind